

A young boy with dark hair, wearing a red hoodie, is looking at books on a library shelf. In the background, another person is visible, also looking at books. The scene is set in a library with many bookshelves filled with books. The image has a bright yellow-green banner at the top and a dark red banner at the bottom.

KOUVOLLA

Kirjaston palveluverkkoselvitys 2026

Esitys kuntalaisille

Selvityksen taustaa

Kh 24.11.2025

- **Kouvolan väestön ja erityisesti lasten ja nuorten määrän väheneminen** vaikuttaa pitkällä aikavälillä sivistyksen toimialan palvelutarpeiden vähenemiseen, mikä taas edellyttää muutoksia palveluverkoissa. Tulevaisuudessa palvelupisteiden sijainnilla ja saavutettavuudella, tilaratkaisuilla, tilojen korkealla käyttöasteella ja käyttötaloudella on yhä suurempi merkitys.
- **Kaupungin tavoitteena on tilojen tehokas käyttö ja monitoimijaisuus**, jolloin tiloissa toimii useita kaupungin eri palveluja ja tilat ovat myös kuntalaisten ja järjestöjen käytössä mahdollisimman paljon.
- **Kirjasto** tukee kaiken ikäisten lukutaitoa, toimii matalan kynnyksen yhteisöllisenä tilana ja tarjoaa osallisuutta esim. digiasioissa. Kirjasto toimii tiiviissä yhteistyössä muiden sivistyksen palveluiden kanssa.
- ***Palveluverkkoselvitystyön toteuttaja FCG Finnish Consulting Group***

Lainsäädännöllinen ja strateginen kehys

- Kirjastolaki: kunnan velvollisuus turvata maksuttomat, yhdenvertaiset ja saavutettavat kirjastopalvelut, tuki lukutaidolle ja digitaidoille.
- Yhdenvertaisuuslaki: palvelujen saavutettavuuden ja esteettömyyden parantaminen.
- Kouvolan kaupunkistrategia ja kulttuuriohjelma: lukutaito ja lasten–nuorten perustaidot strateginen painopiste.
- Lukutaito-ohjelma nousemassa kirjastotyön keskeiseksi ohjausasiakirjaksi.

Nykyinen palveluverkko ja saavutettavuus

- Kaikki 9 kirjastoa ovat esteettömiä, omatoimikirjastoja ovat Elimäki, Haanoja, Inkeroinen, Jaala, Koria, Myllykoski, Valkeala – näissä on myös palveluaikaa. Kirjastoauto Taurus täydentää verkkoa yli 100 pysäkillä (päiväkodit, koulut, kylät, palvelukeskukset).
- 60 % asukkaista asuu nykytilassa 2 km säteellä kirjastosta, 77 % 3 km säteellä.
- Asiakaskysely (2025): 94 % pitää kirjastoa tärkeänä/elintärkeänä, 90 % saa kirjastosta paljon hyvää mieltä; lähikirjastojen merkitys hyvinvoinnille korostuu.

Lasten ja nuorten aineiston lainausmäärät kirjastoittain

Kokonaislainaus kirjastoittain	Kokonaislainaus kirjastoittain	Lasten ja nuorten aineiston lainaus kirjastoittain	Osuus lainoista
Kirjasto	2025	2025	
Kouvolan pääkirjasto	452 008	146 145	32,3 %
Kuusankosken kirjasto	197 562	74 533	37,7 %
Haanojan kirjasto	118 508	60 264	50,9 %
Myllykosken kirjasto	82 343	25 788	31,3 %
Valkealan kirjasto	81 253	44 553	54,8 %
Korian kirjasto	65 013	29 663	45,6 %
Kirjastoauto Tesaurus	54 416	44 241	81,3 %
Inkeröisten kirjasto	46 510	18 784	40,4 %
Elimäen kirjasto	32 084	11 592	36,1 %
Jaalan kirjasto	23 841	10 098	42,4 %
	1 153 538	465 661	40,4 %

Taulukko 5. Vuoden 2025 kokonaislainaus kirjastoittain ja lasten ja nuorten aineistojen lainausten määrät ja osuudet kaikista lainauksista vuonna 2025

(Kouvolan kaupunki 2026)

Toiminnan sisältö ja vaikuttavuus

- Vahva lukutaitotyö ja kouluyhteistyö:
 - Kaikki perusopetusikäiset tavoitetaan kirjaston yhteistyön avulla.
- Digituen ja digitaitojen opetus lisääntynyt merkittävästi.
- Laajat erityisryhmien palvelut: Celia, selkokirjat, isotekstiset, monikieliset kokoelmat, kotiinkuljetuspalvelu, virike- ja muistokapsäkit, tunnetaitokassit jne.
- Kirjastoilla merkittäviä hyvinvointivaikutuksia (osallisuus, yhteisöllisyys, matalan kynnyksen palvelu).
- Kirjasto on kuntalaistutkimuksen mukaan käytetyin ja arvostetuin kuntapalvelu

Kouvolan kirjastopalveluiden kustannuskehitys 2019-2025

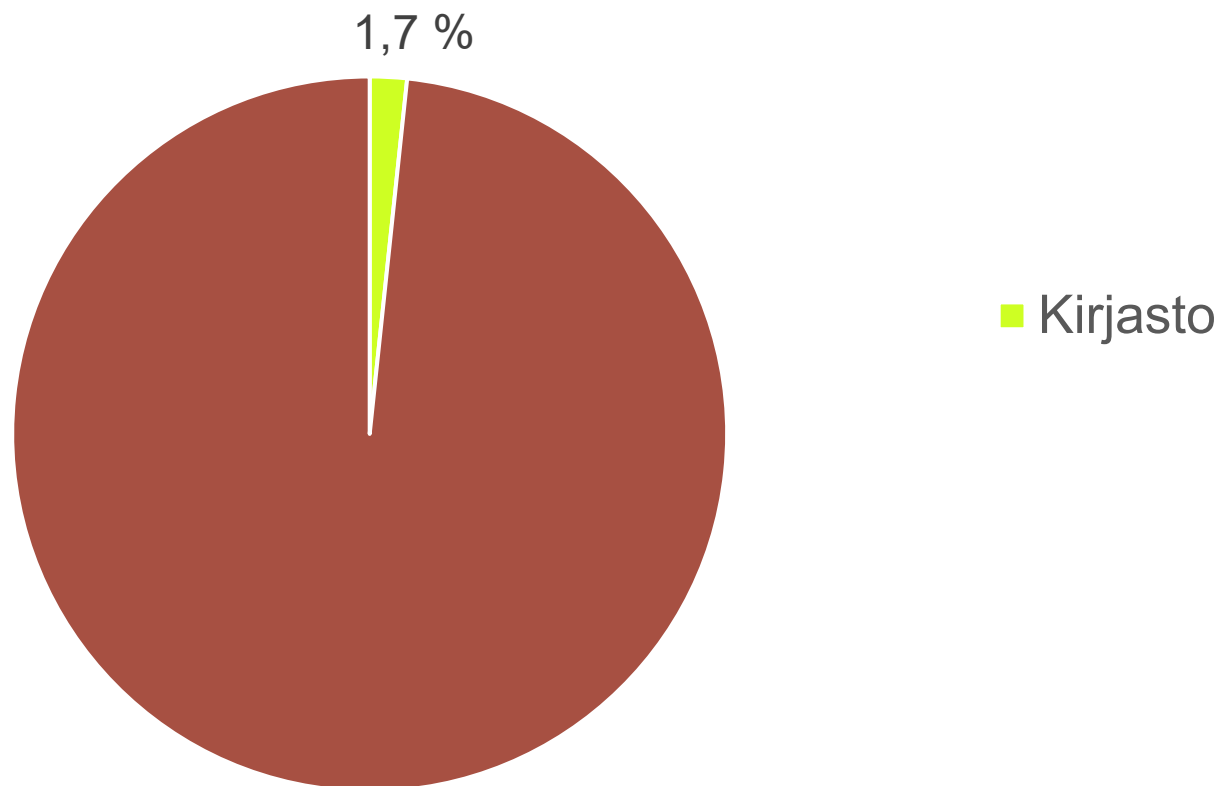
Talous	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Toimintakulut tilastovuonna	4 974 807	4 926 623	5 085 711	5 787 260	5 823 198	5 848 202	6 249 174
Henkilöstökulut	2 525 896	2 300 228	2 509 119	2 528 776	2 526 727	2 507 495	2 588 632
Kirjastoaineistokulut	562 705	562 516	594 165	618 455	596 827	603 740	654 603
Kirjojen hankintakulut	363 904	355 948	404 484	419 645	393 357	404 554	440 694
E-aineistokulut	34 909	48 843	54 601	58 038	58 515	81 176	78 771
Tilakustannukset	1 278 853	1 210 542	1 150 743	1 826 614	1 887 970	1 946 099	2 174 045
Muut kulut	607 353	853 337	831 684	813 415	811 674	790 868	831 894
Toimintakulut kuluvaan vuoteen talousarviossa	5 028 386	4 918 155	5 475 003	5 887 357	5 831 978	5 859 339	5 755 072

Kirjastojen henkilömäärä on laskenut ja yhteenlasketut henkilöstökulut ovat vuosina 2019-2025 pysyneet lähes ennallaan, vuosien aikana tapahtuneista palkankorotuksista huolimatta. Tilakustannusten osuus kirjastojen toimintakuluista on noussut merkittävästi sisäisten vuokrien periaatteiden muuttamisen (2022) ja uusien tilojen takia Inkeröisissä 2025 ja Valkealassa 2023.

Talous ja kustannusrakenne

- Kokonaiskulut 2019–2025 kasvaneet, vaikka henkilöstöä on vähennetty (htv-määrä alas).
- Tilakulut nousseet erityisesti:
- Aineistokulut ovat vain noin 10 % kokonaiskuluista.
- Aineistokuluja / tilakulut: Kouvolaassa aineistot 34 % tilakuluista (koko maan tasolla 54 %).
- Ilman muutoksia asukaskohtaiset kustannukset nousevat väestön laskiessa: +4,9 % vuoteen 2030, noin +11 % vuoteen 2040.

Kirjaston osuus koko kaupungin ulkoisesta toimintakatteesta

Kartta 1. Kouvolan kaupungin kirjastot kartalla

Jaalan kirjasto

Valkealan kirjasto

Kuusankosken kirjasto

Pääkirjasto

Korian kirjasto

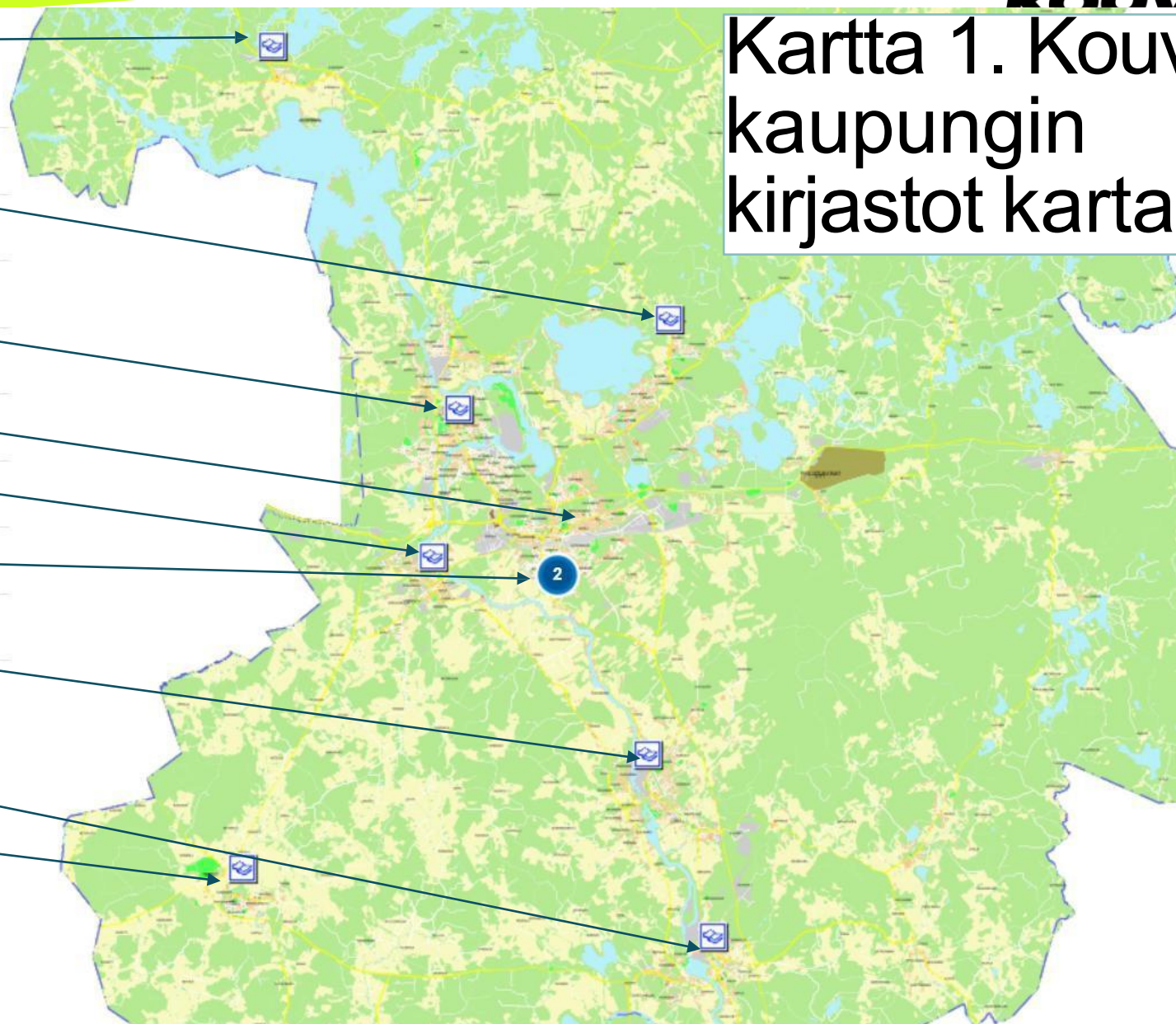
Haanojan kirjasto

Myllykosken kirjasto

Inkeröisten kirjasto

Elimäen kirjasto

Kirjastoauto Tesauruksen
asemapaikka on Myllykosken
kirjaston yhteydessä.

Tilat ja investointitarpeet

- Kirjaston käytössä yhteensä n. 10 000 m²; osassa rakennuksia kirjasto on osa suurempaa kokonaisuutta (koulu, monitoimitalo, päiväkotit jne.).
- Pääkirjasto: peruskorjaus tulossa, jatkossa monitoimitalo (mm. nuorisopalvelut, yhteisötila).
- Kuusankosken kirjasto: hyvässä kunnossa, keskeinen yksikkö. Kuusankosken yhteisötila muuttanut kirjastoon (8/2026)
- Valkeala ja Inkeroinen: uudet leasing-monitoimitalot, ei ole järkevää muuttaa heti.
- Elimäen kunnantalo: purkukunnossa, kirjasto on tarkoitus siirtää koulun yhteyteen.
- Myllykoski: tilat toimintaan nähden ylisuuria; yhteys nuorisotilaan ja kirjastoauton talli.
- Haanoja: samassa rakennuksessa päiväkotit ja hammashoitola; päiväkotit päätetty lakkauttaa v. 2035.
- Elimäen, Korian ja Jaalan kirjastot sidoksissa tuleviin kouluverkkopäätöksiin.

Kirjastorakennusten neliö-, vuokra- ja kuntotietoja, tilanne kevät 2026

Erinomainen	90 - 100 %
Hyvä	75 - 89 %
Tyydyttävä	60 - 74 %
Välttävä	50 - 59 %
Huono	1 - 49 %

Rakennus / palvelupiste	Suojelu- merkintä	Vuokra / Leasing	Rakennus- vuosi	Perus- korjaus	Kirjasto Vuokra m²	Koko kohteen vuokratut m²	Kirjaston osuus vuokratuista neliöistä (%)	Esteetön (tai pienin muutoksin esteetön)	KUNTO- LUOKKA
2068 Koulu Jaala (Kirjasto Jaala)	ei		1955	osittain	269,0	2 127,0	12,6 %	kyllä	65
2117 Monitoimitalo Valkeala	ei	Leasing	2023		633,5	10 467,0	6,1 %	kyllä	98
2118 Monitoimitalo Inkeroinen (alkanut 8/2025)	ei	Leasing	2025		494,7	8 303,0	6,0 %	kyllä	100
2346 Kirjasto Haanoja	ei		1989		624,0	1 375,0	45,4 %	kyllä	60
2348 Kirjasto Kuusankoski	ei		2002		1891,0	1 891,0	100,0 %	kyllä	75
2349 Kirjasto Pääkirjasto	kyllä		1971		4009,7	4 009,7	100,0 %	kyllä	50
2350 Kirjasto Myllykoski	ei		1972	osittain	1207,0	1 354,0	89,1 %	kyllä	65
2620 Kunnantalo Elimäki (Kirjasto Elimäki)	ei		1973		417,0	717,0	58,2 %	kyllä	40
2633 Kirjasto Korja	ei	Vuokratila	1990		627,0	627,0	100,0 %	kyllä	65
Keskiarvo tai yhteensä			1989		10 172,9	30 870,7	33,0 %	kyllä	69

Kouvolan kaupunki 6.3.2026

Konsultin ehdottamat kolme palveluverkkoskenaariota

•Skenaario 1: Ei muutoksia

- Kaikki 9 kirjastoa säilyvät, kirjastoauto jatkaa.
- Saavutettavuus:
 - 60 % asukkaista 2 km säteellä,
 - 77 % 3 km säteellä kirjastosta.
- Konsultin laskelmissa ei henkilöstö- tai tilasäästöjä; investoinnit tehdään suunnitelman mukaan.
- Tilojen tiivistämis- ja kehittämistyötä voidaan kuitenkin jatkaa kustannusten vähentämiseksi.
- Mikäli tilakuluja ei saada pienemmäksi, kustannukset asukasta kohti kasvavat

Kolme tarkasteltua palveluverkkoskenaariota

•Skenaario 2: Voimakas keskittäminen

- Jätetään: Pääkirjasto, Kuusankoski, Inkeroinen, Valkeala + kirjastoauto.
- Lakkautetaan: Elimäki, Haanoja, Jaala, Koria, Myllykoski.
- Saavutettavuus heikkenee:
 - 42 % asuu 2 km säteellä,
 - 63 % 3 km säteellä.
- Asiakasvaikutukset:
 - Lakkautettavien alueiden hyvinvointi- ja saavutettavuusvaikutukset heikkenevät, erityisesti Elimäki, Jaala, Koria, Myllykoski, Haanoja.
 - Suurempi riippuvuus kirjastoautosta ja asiointitakseista.

- Henkilöstövaikutukset:
 - Lakkautettavien toimipisteiden henkilötyövuosista luovutaan, myös lähijohtamista vähennetään.
- Talousvaikutukset (arvio):
 - Henkilöstösäästöt noin 7 htv luokkaa (arvio $7 \times 45\,000\text{ €} = 315\,000\text{ €}$, selvityksessä laskennallinen $320\,000\text{ €}$).
 - Tilakustannusten ulkoiset säästöt n. $0,33\text{ M€}$ /vuosi.
 - Investointisäästöt 2027–2036 noin $5,6\text{ M€}$ (peruskorjauksista luopuminen).
 - Purkukustannuksia syntyy (Elimäki, Haanoja, Jaala, Myllykoski); Koria vuokratila.
- Asukaskohtaiset kustannukset laskevat verrattuna ”ei muutoksia” - tilanteeseen:
 - säästö noin 8 €/asukas 2030,
 - noin 14 €/asukas 2035.

Kolme tarkasteltua palveluverkkoskenaariota

•Skenaario 3: Keskitetty + omatoimi

- Jätetään: Pääkirjasto, Kuusankoski, Inkeroinen, Valkeala.
- Muutetaan omatoimikirjastoiksi: Jaala ja Elimäki.
- Lakkautetaan: Haanoja, Koria, Myllykoski.
- Kirjastoauto jatkaa.
- Saavutettavuus:
 - 44 % asuu 2 km säteellä,
 - 66 % 3 km säteellä.

- Asiakasvaikutukset:
 - Haanojan, Korian ja Myllykosken alueilla heikkenemistä (sama kuin skenaario 2).
 - Elimäen ja Jaalan alueilla peruspalvelu säilyy (omatoimi), henkilökuntapalvelu vähenee.
- Henkilöstövaikutukset:
 - Säästetään vähemmän henkilöstöä kuin skenaariossa 2 (omatoimikirjastot tarvitsevat jonkin verran henkilöresurssia).
- Talousvaikutukset:
 - Henkilöstösäästöt pienemmät kuin skenaario 2:ssa (n. 6 htv).
 - Tilasäästöt ja investointisäästöt samat tai lähes samat (Haanoja, Koria, Myllykoski).
 - Asukaskohtainen kustannus laskee, mutta hieman vähemmän kuin skenaario 2:ssa.

Käsittelyn eteneminen

- 6.8.2026 + 20.8.2026 infot henkilöstölle
- Kuntalaisten kuulemistilaisuus 1.9.2026 klo 17 pääkirjastolla
- Lautakuntien iltakoulu 2.9.2026
- Nuorisovaltuusto 3.9.
- Asiakaskysely 20.8.-9.9.2026
- Lautakuntakäsittely 22.9.2026 (evaus)
- Kaupunginhallitus lokakuu
- Kaupunginvaltuusto 9.11.2026

Kohti päätöksentekoa

- Päätöksentekokierrokselle lähtevä sivistysjohtajan ehdotus ei välttämättä ole mikään FCG:n laatimista vaihtoehtoista.
- Kuntalaisten kuulemisesta tehdään kooste
- Tietoa kerätään monipuolisesti ennakkovaikutusten arviointia varten
- Kirjastopalveluiden kohdalla on tärkeää, että ennakkovaikutusten arvioinnissa huomio kiinnittyy myös lapsivaikutuksiin ja mielenterveysvaikutuksiin

Asiakaskysely avoinna 9.9 asti

Asiakaskysely Kouvolan kirjastoverkosta, 20.8.-
9.9.2026: Webropolilla luotu kysely